TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. P_MSS_0774

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

Cronache Latine

758
a
771

XIII
9

Memoriale di Odorico da Pordenone

Il cui autografo scritto presso i Sig.ri de Montereale.

Anno Domini M.CCC XVII. per totum annum nichil occurrit.

M.CCC XVII. Primo die Januarii exeuntis fuit Patriarcha Aquilegensis Archiepiscopus mediolanensis de domo de Turre et frater ejusdem Patriarche Raynaldus facti fuit ciuis et conuentus cum D. comite Sorthensi quod resignauit omnes munitiones Patriarchatus preter tamen quod retinuit in se per decem [illegible] Sacilium et Conisium quam obligauerat

X III
9

Memoriale di Odorico
da Pordenone
da 1314 a 1322

fu in que expenditis [illegible]
D. Comes Sorthen ejus cognatus sub fraude remanit Pordenone

comunicato dall'ab Gjanelli.—
Suo autografo.
è stampato nella di lui collez.
con alcune diversità
di cronologia e di cose.—

XIII
9

Memoriale di Odorico da Portenone

comunicato dall'ab. Gianelli.—
suo autografo.
è stampato nella di lui collez.
con alcune diversità
di cronologia e di cose.—

Il cui autografo existe presso i Sig.ri di Montereale.

Annus domini M.ccc.XVII. per totum annum nichil nisi argumenta.

M.ccc.XVII. Primo die Januarii creatus fuit Patriarcha Aquilegiensis Archiepiscopus mediolanensis de domo de Turre et frater ipsius Patriarche Raynaldus factus fuit Vicecomes et comes Sacchleati qui resignavit omnes munitiones Patriarchatus preter tamen quod retinuit in se per decem menses Sacilium et canipam quam allegaverat D. Vocato de Camino, qui Patriarcha tenuit per XIIII et dominium menses et mortuus est Florentie.

+ M.ccc.XVIII. Die XVIII. Intrante Augusto. Henricus de Carinthia ad Patriarchatum S. Patriarche nondum venerat in forum Julii nam dum fecisset aliquam moram Florentie propter infirmitatem suam et familie et veste obtenere et jam paratus equos et familiam eunde ad se ad solatium equus quem equitabat excidit rupto eum et mortuus est eodem die hora nona.

Hac facto D. Comes obtinuit omnes munitiones Patriarchatus preter Cividalum et Sacilium in quibus habebat tamen suos Castaldos et omnia jura spectantia Patriarche et factus fuit Capitaneus generalis Forijulii et Carnie Intrante Septembri Canonici Aquilegienses elegerunt Patriarcham currente anno Domini M.ccc.XVIII. Dum hec que dicta sunt, fuit mortem Patriarche facta sunt in mensis Augusti et Septembris.

In vigilia S. Bartholomei circa dimidiam noctem ignis succensus est in Portenonensi versus meridiem in pejorem et combussit quasi totam ferram. et postmodum omnes coperunt laborare de muro quia antea domus erant quasi omnes de lignamine.

Primo Octobris invasit D. Comes Tarvisinos et obcedit civitatem et obtinuit montem Bellunum totum; et multi nobiles Tarvisini acatabant sibi inter quos duo ex Avocatis illi de Camino de Coneglano et alii quamplures. Illi de Castello et alii de monte Fumo de Coneglano et manutenuit de Caserta usque Sacilem Superiores et Inferiores et obtinuit omnes quasi municiones in Episcopatu Tarvisino preter Coneglanum. Castrum Sancum et meatus. et destruxit omnes Burgos Civitatis et quasi omnes villas preter affodatas et recessit circa festum S. Andree. Pacta hec D. Vocato de Camino obcedit Coneglanum primo facto conflictu contra Tarvisinos primo Januarii in regressu anno apud pontem Piavi. Isto medio Tarvisini miserant nuntios ad Ducem Austrie supplicantes ei dominio suo se submittendo sibi nuntios suos honorabiles S. Conti seu S. Episcopum Laurentinum Matheum Ojas Capellanum et Cancellarium Ejus Capellanum et ejus Cancellarium.

+ 1317 Die quarto exeunte Decembri obiit fuit S. Adricus de Castello episcopus Concordiensis per mortem S. Jacobi obtinuit episcopi Concordiensis eodem mense.

M. ccc. XIX. Perfecit D. Vocato obtinuit Coneglanum ab episcopatu usque ad Limidium fundi cum magno exercitu in quo expendidit alba centum milia Florenorum et ultra in quo expendidit alba centum milia Florenorum et D. Comes Sacilei ejus cognatus sub fraude removit Sacilium

et fodisf fuit Ricardus Tarvisii per decem hostibus
nomine spiefs.

Dum D. Cans esset in obsidione Padue et D. Comes So-
rithe eius Ricardus Regis in Tarvisio inter se concorda-
verunt cum juramento hoc modo quod D. Cans reste-
tuit D. Comiti montem Bellunum, et Feltrum et expatri-
avit Tirie laborent vestire constituti in omnibus sicut
juribus, et comes deberet servire D. Cani contra Pada-
nos cum certum equitibus, cui Comes de mandato
D. Regis, ut dicitur, recepit Ricardum Padue contra
D. Canem et ita orta est maxima discordia inter
eos: nec D. Comes poterat intrare Paduam quam D. Cans
circumdederat cum magno exercitu. Tandem D. Comes cum
auxilio D. Regis circa quadragesimam ejusdem anni con-
duxit ultra mille almos sine Balistariis inter quos erant
multi nobiles scilicet ille de Walse, ille de Quenetalen et
ille de Fanebare, Slavani et alii multi quos omnes. Fai-
endo hanchetum per forum Julii destruxerunt villas et
precipue Carnagonem et venerunt Tarvisium et Sanctum
Quirinum obtinebant non posse venire D. Cani convenerunt inter
se quod obsidio remaneret in suo statu, et ille de Wal-
se intrarent Paduam usque ad Resurrectionem et D. Rex et
D. Comes et D. Cans debebant convenire apud Bolzanum
et predicti fecerunt ibi observarentur a partibus. Sed cum
D. Rex et D. Comes et D. Cans in predicto termino non possent
convenire discorditer recesserunt.

M. ccc. xx. D. Cans tenebat Paduam ita observatum quod
nullus poterat intrare et construxerat quendam locum circa
Paduam nomine Sandam de la Scala apud Pontem Boscarel
ubi habebat exercitum suum et vallaverat ita Paduam
quod non poterant habere victualia et erat tantus defectus
in urbe quod una mensura que communis habere pro duo-
bus poterat valebat duos grossos et ultra. Panis parum habe-
bant et multi vescebantur furfure de Civitate et ibi erant
in desperatione. Sed tandem Dominus de Walse qui dimit-
serat soldum Padue recuperat pecuniam pro stipendio
vis tamen fecit ne Paduani interficerent cum propter
obsidionem quam Paduani dicebant eum facere contra eos re-
stipendia pecuniam suam condixit quatuor ordines almo-
rum in menses Augusti et ducendo Tarvisium una cum D. Comi-
te et Tarvisinis iust Paduam et in crastino sive die
S. Augustini in Augusto preparaverunt se cum Paduanis per
quendam pontem archum, fecerunt acrem D. Canem qui erat
et opposita cum quingentis athamentis et spontis
ut mitterent eos occidere. Sed ipse non fuit talis invenit eos
tarde quia tanta multitudo jam transierat pontem
cum pedes pedibus, non potuit eis obviare sine con-
flictus fuit cum toto exercitu suo et dimisso Insula
aeroquest fugam versus montem Silicem, deinde versus
Ghiarolam, in qua insula fuerunt multi interfecti et
vasa de macaruffis et inventa fuit tanta habundantia
rerum quod Paduani omnem defectum quam habebant
supplevernnt et revertuntur magno gaudio Paduam.

Post duos menses D. Cans et D. de Walse et D. Comes compo-
suerunt hoc modo quod D. Cans dimittit Padue Abbatiam
et omnia fortalicia que habebat in districtu Paduano excepto montilio,
et Paduani restituerunt Bassanum D. Cani. Item

vocabitur D. Comes montem Asbemin montmyranum
et Castrum nouum, et D. Comes vocabitur gradum for
bannibs Tarvisii. Procerus vero Imperij D. Comes et Alle
de Wolce et reuelli D. Comes iuerunt ad veyem Roma
nde portes Tarvisine currente m.ccc.xxi. mense
Augusti et facto colloquio D. vere confulit Paduam Vici
Kastellum remoto illo de wolce, et ille de Offenstein
cum cc. elmis in obsidia omnium sanctorum per
nocterit in Curianano et die sequenti facto prandio
cum magno damno vastatorum fuit versus Padeam
iter fuit receptus nomine Vicis predicti.

M.ccc.xxi. In festo S. Galli die Veneris incepit
pluere de die et non multum, in nocte sabbati et in
Sabato sequenti, et tota nocte fuit maxima pluuia per
quam facte sunt inundandationes maxime aquarum per
totum Tarvisinum juxta flumina, quarum non habetur
in memoria a centum annis citra in Alemania et
Lombardia. et Brenta intumuit fuit tota ciuitas ad ho
stes et Palatium quasi per unum pedem et fuit mi
rabile de tanta inundatione proueniente de pluuia
in duos dies.

De mense maddi D. Nicolo de Camino fecit pacem
cum R. episcopo Feltrensi filio D. Alberici, et misit pro eo
ad quoddam colloquium in Ciuitate de Bellano et dum
esset episcopus cum eo in ecclesia fratrum minorum fuit
cum interpres coram eo. Deinde fuit Feltrum et occupauit
eum maxima comitiua. Sed Tarvisini et quidam alii
nobiles fecerunt venire Dominum cum qui erat repos
itorium de Romano et gentes D. Comes Feltrum, et ha
bitum est locum. et D. Nicolo accepta fuga fuit in
Ciuitatem ubi interpretes fuerat episcopus, et D. Comes
misit gentem suam et obsedit Ciuitatem. sed D. Nic
olo cum quibusdam stipendiariis erat ex opposito. Tandem
fecerunt treguas per totum Augustum, deinde predicte
in Kannalle ad festum omnium sanctorum.

M.ccc.xxiii. Die septimo exeunte Aprili, Henricus ca
mes Sarthe post prandium dum lusisset cum quibusdam
militibus suis Tarvisii ad grauellum subito superuenit qui
dam dolor ei in pectore, unde festinauit cum sua fami
lia fuit ad palatium suum et cunde per scalas non
potuit se sustinere et cecidit. Portatus ad lectum in me
mento aiuitatis Capitaneus dicti claustri obdormiuit. Tar
visini autem timentes D. Canem eligerunt filium dicti
Comitis in suum Capitaneum sicut erat Dicti comitis et
ille de Duino qui erat tantum ejus nutritor dicti vocat
ur Capitaneatum nomine Ipsius filii qui hunc erat
pupillus sive diuersum mentionem.

M. ccc. XXIV. A martio usque ad festum Pentecostes fuit totum estatum excepto in primo mensi fuerunt magne pluvie, ante et post quasi nulle. A decima die Pentecostes exeunte usque ad natiuitatem Domini quasi nulle pluvie, et ita breuiter dicam tempus totius anni fuit estatum et magna habundancia tritici blade et veni. Frumentum valebat XII. grossos, milium VI. Sorgum duos grossos. Vinum veni VI. grossos et in eodem anno ver incepit tempestiue nam in Aprili erat multitudo vermium, cerasa nulla matura. Hoc anno fuerunt VIII. infantes Padue inuenti mane, vna ante festum S. margarete inuentebantur mane.

D. Dux Octo Austrie et Dux Karinthie in forma Padue venerunt Paduam cum duobus milibus clipeis et octingentis Galiotis, Labentes septem millia equorum et pedestrium quatuor millia. et Brandum fodiendo per Vicentiam Tarvisii spoliauerunt omnes quos inuenerunt et destruxerunt quasque animas sagetis et gladio interfecerunt. Padue facto exercitu venerunt versus Vicentiam usque ad pontem Quartarole et cum essent Teotonici ante Paduani facto exercitu venerunt versus Vicentiam usque ad pontem Quartarole et cum essent Teotonici ante Vicentiam et combusserunt etc.
combusserunt unum burgum et cum dampno vene-
runt. Postmodum iuerunt versus montem Silicem
et per mensem et ultra stantes in obsidione vene-
runt maximum dampnum equorum propter in-
firmitatem. et multi morbi erant ex eis, et infirma-
bantur multi ita quod propter humorem infirmitatis
fecerunt pecunias undecimo intrante Julio cum B.
Cane de scalis usque ad festum Resurrectionis sagittis
contra ville Paduanorum et recedentes inde venerunt
Paduam die Dominico decimo exeunte Julio. Dux
Octo Austrie intrauit Portumnaonis cum pauco
et inde usque ad pontem primum Castri non de-
cendens, et reuersus inde versus Tulmentum. multi
alii Barones exito Tarvum expectantes iuerunt cum eo,
cum sperabatur quod Dux Carinthie Labuisset a B. Cane
XIa. millia Florenorum et ultra, sed Dux Austrie nihil
habuit.

Quarto exeunte octobri B. Canis accepit Serravallum
et octavo intrante nouembri accepit Cavilanum, in Con-
cordione Veronam obtinuit Castrum Rigonicoli pro
mille florenis quos debet solui Dominis Scalis.

M. ccc XXV. Vere duodecima usque ad duodecimum
Aprilis. Quasi nulla solemna audita est et sagette erant
depresse quasi essent in martio. A primo die usque ad
finem februarii non pluit, et non semel tantum. martius
frigidissimus et siccus nisi in fine capit pluere. Aprilis
frigidissimus usque ad medietatem. Deinde tota estas quasi
sicca et calidissima, unde eodem anno mortifere infirmi-
tates et continue et in magis grauitate fuerunt in
toto tempore; et in tota marchia habundantia fuit fru-
di et vini.

Nota quod si pluit XIII. die martii erit illo anno
defectus blade. Item si pluerit V. intrante Aprili eo-
dem erit tempus per mensem et ultra et in proue-
nibus erit tempus per mensem et ultra et in proue-
bis autumnum. Item si pluerit quarta feria aut
bis autumnum.

die mercurii prima in revolutione lune tempus
erit completum per menses aut saltem per XX dies
et hoc audivi a quodam qui hoc fuerat expertus per
multa tempora. Item si placet secunda die intrante
Aprili sint ordinate dicbus quadraginta et ultra. Item
Item si placet in festo sanctorum Processi et martiri
ani per dies quadraginta custodiare volet. Item
si Kalende infrascripti mensis intrant in die Jovis
in toto mense ille planta redundat pro maiori
parte.

Iterum Aprilis relaxatis fuit Dux Federicus Austrie
a carceribus retentus per Ducem Savoie cum suis
nachis.

Die XXIIII. septembris Florentini conflixit fuerunt in
valle Altopascii per Castrucium vicarium Lucc, Lune
et Pistorie nomine imperii. ex parte Florentie erant
bis millia equitum et viginta millia peditum que
congregaverant de Perusio, de Siena, de Bononia et
marchia Anconitana et ab omnibus locis a Roma citra,
de quibus pauci evaserunt quia aut mortui aut capti
fuerunt. Capti de Florentinis fuerunt quadraginta
nobiliores et dilectores totius exercitus et septem
de precedenti die alia parte perdiderunt quinque.
Capitaneus Florentinorum tunc erat D. Raimundus
de cardona qui fuit captus cum ejus filio et
duobus nepotibus suis; et eodem die obtinuit dictus
Castrucius quoddam castellum nomine castrum ra-
vum et omnes munitiones que habebant circa
fluminia in illis confinibus Florentie. et perse-
cutus fuit Florentinos usque Valdarnum per
spaedum octo miliariorum, postea fuit dictus
Castrucius cum suo exercitu prope Florentiam
per unum miliare comburendo et devastando
per totum et secundum quod citius reperebant
que locta fuerunt ubi eram presens, Florentia
erat spoliata quasi ex toto nobilibus et probis
viris et omnes eorum amici qui miserant ut
subviderent. Prefatus Castrucius habebat circa bis mil-
lia equitum et [redacted] peditum millia predictum.
M.CCC.XXVI. In mense marcii et Aprilis et maii
tanta fuit habundantia bladi quod frumentum habeba-
tur pro XXVIII. solidis parvorum ad mensuram Vene-
cium. milium pro XIV. Sorgum pro VIII. In vino nec
in avena non erat bonum forum; nam urna vini
in fumo et altra valebat quatuor libras de alba et
sex in augusto. In precedenti anno fuit bladum quasi
in eodem fore, sed vinum habebatur pro optimo fere.
in julio et augusto pro XL. solidis urna Parisiensa-
rum. In sequenti anno valebat frumentum XXIV.

M.ccc.xxvii. A secunda die februarii marchie
augie et ferrarie comunum tanchorum continue fuit tempus
pluviosum et aurigenum xv dies secuti sine pluvia in
quo anno fuit magna copia frumenti, siliginis, fabe
spelte et fabe et maxime defectus milii et cuyd. in
vino fuit magnus defectus in Rubiola propter siccam
temperiem. In forojulii in garbadam Cere fuit
copia in garbadam defectus, in marchia Tarvisina
fuit copia vini.

M.ccc.xxviii. mense octubri Padua fuit tradita
B. cani de scalis per marchionem de Carraria.

M.ccc.xxix. B. Canis obtinuit Tarvisium gente inhan
te Julie, et in octava die tradita fuit sibi civitas, et
die tertia fuit, diem clausit extremum propter diram
tertianam quam habuit sicut per Astrologum quendam
predictum fuit per xxxvi. annos ante quod B. canis
debebat cum hominibus tocius marchie Tarvisine et postea
debebat in brevi tempore mori et ita factum est.

M.ccc.xxxii. mense junii Bononienses inter se de
cretis tractabant dare civitatem capitaneo mediolanensi
sed scripti precedentes pervenerunt et tradiderunt eam
B. Alberto et B. mastine de scalis, sed Gibellini cum Teo
tonicis qui erant pro rege Boemie in civitate ut prius
per utrumque partem tradita habuerunt vecturam sal
cachum supra civitatem. Tandem pro pecunia non me
dica receperunt cachum salvis bonis et personis die
sabati quarto intrante julio.

Tanta fuit habundantia bladi et vini quod frumen
tum valebat xx solidos prout ad mensuram venetorum
sclopo xvi. Avena x. Vinum pro xiv. solidis urna
ad mensuram Portusnaonis. In precedenti anno bladum
in undis fuit, sed vinum valuit urna xii. grossos
et ordeum vi. grossos et pes suyguem et avena
quinque grossos.

Odorico da Pordenone

774

Memoriale
1292/1332

Ego Henricus q. Dni Francisci de Sorbonaco dico et trado me-
moriæ omnes filiorum et filiarum: faciam vobis mentionem primo de mea ortu:
tempore meæ nativitatis currebat MCCLXIII die secunda exeunte Junio, et tem-
pore quo duxi uxorem erat triginta septem annorum, et contingebam trigesta
octo et VI diebus.

1307. Nata filia mea Agnes die penultimo Augusti

1308. Die Lunæ exeunte Julio. Natus est filius meus nomine Johannes.
Eodem anno Dyonisius fuit ordo templariorum.

1312. Natus filius meus Petrus Dicus Christi die Lunæ XI intrante Augusti

1315. Die Jovis VI intrante Februario Natus est filius meus Ricterius Nicolaus.

1318. X. exeunte Augusto. Nata est filia mea nomine Alexius. Mortua est ejus anno.

1321. Natus est filius meus nomine Henricus die Lunæ exeunte Januario.

1322 Nata est mea filia nomine Clara XVI intrante Septembris.

Die Jovis eodem mense in festo Michaelis Dux Austriæ fuit constitutus
per Dominum Ducem Bavariæ et cognatus nomine Federicus, et cccc Nobiles
Austriæ cum militibus, et ejus frater nomine Henricus qui eodem anno
fuerat dominus in Prussia.

1324 XI intrante Februario natus est meus filius nomine Franciscus die Sabbati post
meridiem.

1292. Henricus Comes Sorbonensis fecit constitutam inter Belgradum super exercitum
Domini Patriarchæ Raymundi marchæ Marchi

1308. Dux Austriæ nomine Albertus cum Rex Romanorum nomine Adulphus, mi-
sisset nuncios ad dictum Ducem qui volebat cum visitare, injunxit himus ne
quisquis veniret per regnum respondit ei quomodo non erat consuetum, quod Do-
minus visitaret subditum, sed subditus Dominum, unde ipse intendebat ipsum
visitare, et consuluit de isto auxilio Regis Bohemiæ cognati sui, et Regis Hun-
gariæ germani sui cum maximo exercitu iuit in Suviam ubi Rex presens
erat cum maximo exercitu, tamquam Rex esset citatus per principes et electores
opponendo quod non deberet esse Rex; et ipse non contradicebat, dicentibus
eum et eligentes Dominum Ducem in regem Romanorum, et Dux clamabat se
regem: tandem bello subsecuto Rex Adulphus in bello interfectus fuit, et dictus

Rex

Rex Alberus cepit regnare, qui fuit tandem per ejus negotium interfectus, et prefer eum fuit electus in Regem quidam nobilis nomine Henricus qui regnavit parum post coronationem quia tessinatus fuit. Eodem anno octavo intrante Septembri effluxi fuerunt Venetis in mari per Januarij, in quo effluxi capti et mortui sunt ex parte Venetorum quasi X millia: multi Nobiles mortui fuerunt: eorum Capitaneus erat quidam Nobilis Venetus nomine Andrea Kalo: in anno sequenti fuit Juramentum inter eos per decem annos. 1308. mense Madii. Interfectus fuit Romanorum Rex nomine Albertus per quendam negotium suum nomine Johannes: causa potissima fuit quod male tractabat eum, nec volebat contra jura sua patriam requisitus restituere. Eodem anno Templarii fuerunt comprehensi crimine hereseos et alii per totalibus, omnibus habitis rebellibus, de quibus nescendum est dicere.
1308 mense Octobris. Degressus est ordo Templariorum.
1309. Maxima discordia et guerra orta est in Forojulio inter Comitem Goritie Dominum Rizzardum de Camino et quosdam Forojulienses ex una parte et Patriarcha cum quibusdam Forojulienses et Communitatibus ex altera. Sed tandem tanta fuit potentia Domini Comitis et Rizzardi quod Dominus Patriarcha et Dominus Federicus de Strumberch qui erat in auxilio Domini Patriarche cum CCCC armatis, et alii plures Teutonici non audebat exire in campo contra eos, quia erant eum maxime timore. Dominus Patriarcha et Dominus Federicus de Strumberch exeunt Utinum, ibant de die arripuerunt fugam alternatim scilicet Federicus versus Karintiam, et Dominus Patriarcha versus Aquilejam venit per mare Venetias, ubi fuit honorifice recipitus. Postmodum versus Paduam furtim, quasi incognitus, et per Veronam et Mantuam transiens declamavit ad legatum Domini Papae qui erat Bononie et civis tertium Ferrarie in obsidione de mandato Domini Papae. Exercitus in Forojulii primo accesserunt Castellonum, et destruxerunt villulam Corniam, et degastaverunt castrum et cortinam Osopi inferiorij, et Superiorij cum castro et Saxolonum, et timentes ipsi Domini redeuntes obtinuerunt Sanctum Vitum et multa mala commiserunt, et hoc perduravit usque ad festum Jacobi. Postmodum ad gratiam et instantiam Sororis Domini Rizzardi

quibusdam promissionibus factis per Dominum Parmensium Domino Riggardo
ipse conduxit Dominum Parmensem Januensium sub Urbino, et colloquio facto
cum Comite Aquilejæ Dominus Riggardus cum maxima comitiva equitum
iuit Urbinum mense Novembris circa festum Martini, et tractavit cum Parmensibus
et fuerat cum Cæsinensium Forojulii, qui cum dicerat se non posse provideri
cum quibusdam de Urbino, scilicet cum magistro Nicolao et ejus sequacibus, ista
tradebant contra terram, et intrando civitatem Urbini fuit conflictus, et fuit interfectus
Dominus Walterus Berlichi de Spinimbergo qui erat cum eo, et cum
maxima damna in bonis et personis vix evasit, et in sequenti martio VIIII die
intrando ad ligna cum multis nobilibus quidam militis cum una ronzino vulneravit eum in coxa ad mortem, et in VIIII die mortuus est.

1310. Comes Goriciensis conduxit cognatum suum de Babenis cum cccc
armatis in Forojulii, qui devastaverunt quasi totum Forumjulii. Dominus
Riggardus se opposuit cum maxima exercitu stetit Caudani et Sancti, cum
non audebat esse in campo propter militiam alterius partis. Anno eodem in festo
sancti Dominus Riggardus cepit castrum Juncij et combussit cum et Nu-
garetum, cepit et Dominus Comes Cucanicum, et totam illam contratam devastavit: tandem facta fuerunt treuge. Eodem anno tantus fuit defectus in vino
quod a memoria hominum nunquam fuerat, quia urna que anno precedenti
valebat v grossi cum dimidio valebat duos solidos grossi, et in taberna
manebat que consueverat haberi pro duobus parvis, dabatur pro denario.
Bladum in proxima festo ante festum nativitatis frumenti valebat XL libras,
millium L libras, sorgi XL urnas tantundem.

Eodem anno intravit Rex Romanorum nomine Henricus Lombardiam, cui
fuit per totum usque et civitatem usque ad festum Margarete: fuit gravis et tam
frigus quod homines non degustarent vinum hiemale, quare Rex requievit in
anno et mortuus Pisis in Augusto.

Se ti giovasse ben de ti, tu non diresti mal de mi.

1311 Invaluit fames in terra Forojulii, et tantus erat defectus tam in vino
tamen bladi, et in omnibus aliis rebus tam grossis tam parvis mala
ogiva, quod omnes qui gerebant bladum non invenirebant, et pro majori parte
omnes cum familia sua stabant per tres dies. et per totum septimanam cum
hordei tres sive quatuor, et multitudo maxima moriebatur per fame, et tantus erat

multitudo fuerunt. Duxissima mortui sunt. Turbi quoque et ver frigidissimi nam fructus non miserunt agricol in medio non fuerunt, nam tot pluviosum.

Eodem anno obsedit Rex Romanorum Pisinum cum ccc militibus hominum, et tandem obtinuit eam pro forma, et dejecit muros licet Cremonenses iuit Januam dein Romaniam, Romam

1313 Clarus fuit ingressus in Theotonia maximus: quidam elegerunt Ducem Austrie nomine Fridericum, quidam Ducem Bavarie nomine Ludowicum, inter quos maximus discordia est exorta. Nobiles pro majori parte adhaerebant Duci Austrie, et Archiepiscopi Treverensis, Moguntinus et civitates Duci Bavarie: utrique in eorum litteris nominabant se regem Romanorum semper Augustum. Sed Dux Austrie in sequenti anno et tertio fuit in tanta potentia in Suevia, quod Dux Bavarie non audebat exire in campo cum eo, sed stabat in civitatibus de mando. Die xvi in mense medio Dux Austrie cum maxima comitiva direxit itinerum de Austria usque Suviam, et Dux Bavarie se opposuit strenue expectabat eum quando fieret in agro. Post multos preparationes et labores et expensas Dux Austrie cum maxima exercitu quasi x milia armatorum inter quos erant quatuor milia Ungarorum quos miserat Rex Ungarie ejus consobrinum iuvavit Bavariam. Ex opposito erat Dux Bavarie et Rex Boemie ejus auxiliarius cum magno exercitu, et solum flumen erat in medio eorum, et dum statuissent diem ad bellandum primo die octobris die veneris MCCCXXII summo die Mauritii predicti Regis Dux Bavarie Ludowicus Ducis Lygotis fratris Ducis Austrie qui veniebat cum mille equis, procuravit quod familia sua inceperit habere rixam cum adversariis, et sic inceptum fuit bellum inter eos, et bis. Dux Austrie obtinuit campum contra Ducem Bavarie, et dum videbat illum consilium, qui inceperant spoliare campum: isto medio supervenit tanta quidam nobilis cum cccc equis qui veniebat in auxilium Ducis Bavarie, inveniens adversarios dispersos, invasit eos et obtinuit campum, et capti fuit Dux Austrie nomine Fridericus, et fratres Henricus et ccc nobiles talibus minoribus, et ille de Norenberch, sed Dux Henricus relaxatus fuit per Regem Boemie qui tenebat Ducem Bavarie cum gaudio.

1315 die Lunæ VII exeunte Maio. Dominus Odonius, Dominus Arnaldus de Brangerch una cum illis de Villalta, de Pinzano de Mels, de Colloredo, et de Pinzano facta fuit conjuratione contra Comitem Goritiæ, quibus latenter Tarvisini, seu majores ut fere fuerunt Dominus Comes Rambaldus de Collalto et Tolbertus et Brachinus de Camino, et quamplures adhærebant regerunt ejus rebellis dicto Comiti, et ejecerunt Bujam, Sanctum Danielem Jaganeam et Artenam quibus adhærebant Utinum et Glemona. Interim vero Comes Goritiæ requisitis parentibus et amicis congregavit exercitum ad summam D. armatorum et ultra, et iuit versus Glemonam apud Osgitalem, et fecit damnum magnum Glemonæ civibus vineis et segetibus, et ejus vexerat damnum in hominibus et equis, postmodum fecit velle deduxere civis Glemonam, iuit Swanum, et quia Dominus F. non erat presens in castro suo Glemonæ in eorum auxilium faciens insultum contra castrum, obviavit eum, et eo dextrus ivit Collorectum, et ibi fecerat modicam moram, qui custodiebant castrum tamquam videt vadiderunt, et eo denegato iuit Montenum, et habuit ipsum cum quibusdam aliis, destruxit Pax, dein iuit Villalbam, quod non potuit habere: tandem Paduani et Tarvisini defitentibus quibus promiserat adjuvare eos prope Sacilum quem non ceperat fere adversa Comiti, quasi omnes ultro sacramento venerunt ad mandatum Domini Comitis præter illum de Cucanea, de Brangerio, de Villalta, Dominum F. Dominum Odoricum de Bonetis tunc Capitaneus Portusnaonis.

Hæc vero discordia duravit usque ad festum Sancti Johannis Decollati tertio exeunte augusto: tunc facta sunt treuge, et eadem die Pisani habuerunt victoriam contra Florentinos ubi conflictus fuerunt ultra quadraginta milia, de quibus fuit valida copia suis, equis armis et tentoriis, damnum ad valorem unius milionis, evaserunt, quorum Capitaneus erat frater Regis Roberti dictus Primogenitus cujus filius mortuus fuit et ejus frater Capitaneus, et non fuit quasi aliqua domus Florentiæ nobilis, quæ non amisisset unum, vel duo, vel plures. Capitaneus illorum de Pisis erat quidam Nobilis de Marchia nomine Uguzon de la Faiola, cujus filium mortuus fuit illa die

Hoc fuit apud Montem Catinum in castro Pisanorum quem obsiderant Florentini.

1316 XI intrante Aprilis die Veneris In Prata dum aliqui fabri laborarent
ignis sullenus est in domo, deinde progressus ad domos circumstantes combuxit
totam Pratam preter illas domos incipiendo a castro versus orientem usque ad
domos Domini Viviani filii quondam Domini Bonaiuncte: totum residuum fuit
combustum ultra viam versus occidentem preter stabula equorum Dominorum
de Prata et unum de Savano, et due molendine combuste fuerunt in igne, et
maxima multitudo ani et blade et argenti, et aliarum rerum quarum longum
esset singula enarrare. In precedenti hyeme fuit maximum frigus unde
.....animi, fereque mortui fuerunt, et vitis pro majori parte.

Anno Domini 1317. Per totum annum mortua sunt animalia.

1317 die 4.^t^ exeunte Decembri electus fuit Dominus Arnaldus a Castello
episcopus Comiensis pro mortem Domini Jacobi Ottonelli Episcopi Comiensis
Eodem anno tanta fuit abundantia vini, et anno sequenti, quod homines non
habebant unde vegetarent ipsum, neque portabant eorum domibus in qui
buidam locis, et hoc fuit per totam Italiam: omnes vendidabant emam vinum,
nec volebant octo aquilejenses pro urna.

1317. prima die Januarii Dominus Papa preficit Dominum Castanum
de la Turri tunc archiepiscopum Mediolanensem Patriarcham Aquilejensem

1317 prima Januarii. Creatus fuit Patriarcha Archiepiscopus Mediolanens.
et [illegible] Domo illorum de la Turri per Dominum Papam, et frater ipsius Pa-
triarche factus fuit Vicarius, et convenit cum Domino Comite Gorittensi, qui
obligavit omnes munitiones Patriarchatus preter tribus quas retinuit in se-
cor x menses retinuit duas, scilicet Sacilum et Canigam quas obligaverat
domino Wecello de Camino, qui vexit per XXVIII et dimidio menses, et
mortuus est .XVIII intrante Augusto Florentie veniens de Curia a Patriar-
chatum, nondum venerat in Forojulio, nam dum fuisset aliquam moram
Florentie propter informationem suam et familie, et cum esset liberatus, et
preparasset equos in familia eundo una mane ad solatium, equus quem equi-
tabat cecidit super eum, et mortuus eadem die hora secunda: quo facto Do-
minus Comes obtinuit omnes munitiones patriarchatus preter Utinum et Sa-
monam in quibus habebat tunc suos gastaldos, et omnia jura spectantia Pa-
triarchatui, et factus fuit Capitaneus generalis totius Forijulii, et x intrante septembris

Canonici Aquileienses elegerunt Pariarcham, currente anno Domini
1318, dum hec que dicta sunt super mortem Pariarche facta sunt in
mense Augusti et septembris.

1318 mense Januarij. Dominus Canis obtinuit Montemsilicij cum toto
castro et tota progie gradiscorum quorundam nobilium de terra, ubi ma-
xima spolia habuit: terram de Est devastavit, glebam de Soc expugnavit et
spoliavit: eodem mense quotidie currebat ante civitatem Padue: in sequenti
mense Februarij cum magno exercitu venit ante burgos Pa[illegible] expugnando
ipsos. Paduani vero non audebant exire, et timebant gradiscorum inter se,
quia omnes nobiles qui erant extra fossa stabant et custodiebant civitatem
cum Domino Guerio de Curtarea, quem fecerant eorum Capitaneum cum
duecentis stipendiariis, centum almis et centum ballistariis. Eodem mense Paduani
convenere cum Domino Cane hoc modo, ut Dominus Canis haberet Montemsi-
licem cum districtu, et quasdam alias munitiones, et omnes expulsi de
Padua infra duos menses redirent, facta eis plena restitutione suorum bono-
rum, et omnes forbanniti de Verona et de Vicentia debeant expelli de Pa-
dua, quod fuit maximi ultragij Paduanorum.

1318 Cum Dominus Canis esset in obsidione Padue et Dominus Comes Goritie
Vicarius Regius in Tarvisio convocati sunt cum tractatu hoc modo, quod Domi-
nus Canis restituat Domino Comiti Montembelluanam et Asilo et expulsi detur
debeant [illegible] restituti in omnibus suis juribus, et Comes debeat servire Domino
Cani contra Paduam cc equitij: Sed Comes de mandato Domini Regis ut Do-
minus recepit Vicariam Padue contra Dominum Canem, et ita ortum est maximum
dissidium inter eos, nec Dominus Canis potuit intrare Paduam, quia Dominus
Canis obsidebat eam cum maxima vexatione. Tandem Dominus Comes cum auxilio
Domini Regis et circa Natalem ejusdem anni conduxit ultra mille almos, sexmille
ballistas, inter quos erant multi nobiles scilicet ille de Walse, ille de Ouestain, de
Stanemberch, Stalant, et alii multi, quos obmitto, faciendo transitum per Forumjulij
devenerunt villas spegine Cucamanij, et venerunt Tarvisium, tandem quare
videbant non posse nocere Domino Cani convenerunt cum eo, quod obsidio remi-
neret in suo statu, et ille de Walse intravit Paduam usque ad ruinchonem
Dominus Rex et Dominus Comes, et Dominus Canis debebant convenire apud Bol-
zanum, et quidquid mutaretur ibi, observaretur a partibus; sed cum Dominus Rex

Comes, et Dominus Canis in predicto termino non possunt convenire, dissentiunt inter se.

1318 primo Octobris Invasit Dominus Canis Tarvisinus, et obsedit Ceneatam, et obtinuit Montembellunam totam, et multi nobiles Tarvisini ostabant sibi, inter quos Dominus de Duosatis, ille de Volpino, et ille de Montefumo, de Conegliano Dominus Montisfortis, de Roberto, et alii quamplures, ille de Camino superiori et inferiori, et obtinuit omnes quasi munitiones in districtu Tarvisino preter Conegliannum, Carmium Serravallum et Motam, et duxerunt omnes burgos Ceneate, et quasi omnes villas preter castellatas, et venerunt usque Sanctum Andream

Post hec Dominus Guecello de Camino obsedit Conegliannum, prius fecit conflictum contra Tarvisinos primo Januarii in sequenti anno apud portam Biavis. Iste medio Tarvisini miserunt nuncios ad Ducem Austrie, supponentes se dominio suo, qui venerit nuncios suos honorabiles, scilicet Dominum Eginonem ejus Capellanum, et ejus Cancellarium.

Post hec in 1319 predictus Dominus Guecello obsedit Conegliannum ab epiphania usque ad dimidium Junii cum magno exercitu in quo expendidit ultra c. millia librarum, et tandem Dominus Comes Goritie ejus cognatus sub treuda removit obsidionem, et facta fuit Vicaria Tarvisii pro Duce Austrie nomine ipsius.

1318 in vigilia Sancti Bartholomei civis dimidiam noctem ignis succensus est in Portunaonis ubi molendinum Sugerarum, et combussit quasi totam terram, et postmodum omnes inceperunt laborare de muro, quia antea domus erant quasi omnes de lignamine.

1320 Dominus Canis tenebat Paduam ita obsessam, quod nullus poterat intrare, et construxerat quemdam locum extra Paduam nomine Insula de la Scala apud Pontem Bassanelli, ubi habebat exercitum suum, et vallaverat ita Paduam, quod non poterat habere victualia, et erat tantus defectus in vino, quod una mansura que consuevit haberi pro duobus ganis, valebat duos grossos et ultra: panis parum habebatur, et multi recedebant furtim de civitate, et qui erant in degratione. Sed tantum Dominus de Walse qui dimiserat filium suum Padue regebat grauziam. pro stipendiariis, timore filii ne Paduani interficerent eum, per dilationem, quia Paduani dicebant eum fecisse contra eos regiendo grauziam, conduxit cccc dnos in mense Augusti, et veniendo Tarvisium una cum Domino Comite Goritiensi et Tarvisino, ivit Paduam, et in

crastino scilicet die Sancti Augustini in Augusta preparavit se cum Paduanis
per quendam passum archum inter ipsum versus Dominum Canem qui erat ex
opposito cum eccce ultramontani, et ignota dimisit eos venire, sed ipse Jua
frustratus invasit eos tarde, quia tanta multitudo jam transierat passum, cum
prius potuisset non potuit eis obviare, immo confestim fuit cum toto exercitu
suo, et dimissa Insula, arripuit fugam versus Montemsilicem, deinde versus
Ferrariam: in qua insula fuerunt ultra ce interfecti, inter de Mantuanis, et inven-
ta fuit tanta habundantia rerum quod Paduani omnem defectum quem habuerant
supplevere. Postquam hec verra secuta fuit, eodem mense reversi sunt cum
magno gaudio Paduam, et post duos menses Dominus Canis, et Dominus de
Walse et Dominus Comes convenerunt hoc modo, quod Dominus Canis dimittat
Regi Civitatellam et omnia fortilitia quas habebat in Districtu Padue excepto
Montesilice, et Paduani restituerent Bassanum Domino Cani: item restituit
Domino Comiti Montembellunam, et Dominus Comes restituit Monteginam et
Casumbattum, exceptis fortaminis Tarvisii. Proxima vero tempora Dominus Comes
et ille de Walse, et nuntii Domini Canis iverunt ad regem Alemanie prius
Ducem Austrie currente 1321 mense Augusti, et facto colloquio Dominus Rex
contulit Paduam Duci Karinthie, remoto ille de Walse, et ille de Austrain
cum cc almis in vigilia omnium Sanctorum pernoctavit in Curtisanonis, et in
die sequenti in festo facto gaudio cum magno damno rusticorum ivit versus
Paduam, ubi fuit recepta nomine Ducis predicti.

1321 mense Junii Dominus Wercllo de Camino facta pace cum Episcopo Fel.
tri filio Domini Rambaldi misit pro eo ad quendam colloquium in civitate
de Belluno, et dum esset Episcopus cum eo in Ecclesia fratrum minor in festo cum
interfici coram se, deinde ivit Feltrum, et obsugavit eum cum magna comitiva, sed
Decani et quidam alii Nobiles fecerunt venire Dominum Siffum, qui erat nepos
illorum de Romano; et genitum Domini Canis Feltrum, et tradiderunt eis locum et
Dominus Wercllo arripuit fugam, et ivit in Civitatem ubi fuerat interfectus Epi-
scopus, et Dominus Canis misit gentem suam, et obsedit Civitatem, sed Dominus
Wercllo cum quibusdam stipendiariis erat ex opposito, tandem fecerunt treugas per
tot Augustum, deinde produxit cum intervallo usque ad festum Sanctorum omnium

1321. In festo Sancti die Veneris inrepit pluvia de die et non multum, in nocte
fortiter, et in Sabbato sequenti civia tota nocte fuit maxima pluvia, pro qua facta

sunt inundationes maxime aquarum per totum Forumjulii juxta flumina, quarum non habebatur memoria a. cc annis citra, atque in Alemania et Lombardia, et Brata submersa fuit tota usque ad trabes, et palatium quasi per unum passum Communis, et fuit mirabile de tanta inundatione quod veniente diluvio Dominum dignum, in tertia feriarum die Dominica, et sequenti die Lunae factum fuerit divinum judicium.

In somno ista vidit aggravari: miles quidam erat in maxima angustia eo quod nesciebat sibi agendum quidquam fuisse: non habebat transitum et immittebat ei magnum periculum, si pretermittebat, et dum peteret consilium, quidam suggessit ei aperiens librum, dixit: respice in margine, ubi scripta erant haec verba: Necessitas sui incommodi hoc donum concessit inopinatum invenire remedia, sine qua possumus difficile inveniri: ne timeas, age viriliter. Et in quadam alia visione, quidam dum conquerebat adversus quendam Dominum qui nollet ei facere gratiam quam frivola [illegible] cuidam alii, dominus respondit. O stulte, etiam grana in eodem campo seminata non sunt equalia, nec similiter agis: tu non es similis illi. In alia dum quidam reprehenderet unum qui loquebat de se in plurali, excusavit se dicens, non nomine mei, sed propter vim veri de me loquor in plurali.

1323 septimo exeunte Aprili Comes Henricus Sanctemis post prandium dum lusisset cum quibusdam militibus suis Tarvisii ad primalia subito supervenit quidam dolor in pectore, unde festinanter cum sua familia ivit ad palatium suum et eundo per stratas non potuit se sustinere, et cecidit: portatus ad lectum in momento amminus loquelam diem clausit extremum; et Tarvisini timentes Dominum Canem, eligerunt filium dicti Comitis in suum Comitem sicut erat dictus Comes, et ille de Duino qui tunc erat Tarvisii ejus ministerialis recepit Capitaneatum nomine ipsius filii, qui tunc erat pupillus suum pacere negotium.

1324 Dominus Dux Otto Austrie et Dux Karinthie in fine Mai venerunt Paduam cum duobus millia armis, et octingentis ballistariis, ducentis septem millia, equis et mutinis quatuor millia, et transitum faciendo per dioecesim Tarvisii spoliaverunt omnes quos invenirabant, et destruxerunt penitus omnes segetes et armenta usque Mestre: recesserunt hoc in die Paduani. Paduani facto exercitu iverunt versus Vicentiam usque ad portam

Quartarolj, et cucurrerunt Paduanj ante Vicentiam, et combusserunt unum burgum, et cum Damno recesserunt: postmodum iverunt versus Montem silicem, et per mensem et ultra steterunt in obsidione recepserunt maximum Damnum aquarum propter infirmitatem, et multi mortui sunt ex eis, et infirmabant multi, ita quod pro timore infirmitatis fecerunt treguas Vndecimo intrante Julio cum Domino Cane de Scalis usque ad festum resurrectionis sequentis contra ville Paduanorum, et recedentes inde venerunt Padue Die Dominico decimo exeunte Julio. Dux Otto Austrie intravit Portum naonis cum galeis et iuit usque ad pontem primum Castri non descendens, et recessit iuit versus Tulmentum: multi alii barones extra terram expectantes iverunt cum eo. Dicebatur quod Dux Karinthie habuisset a Domino Cane XL.M Libras et ultra, sed Dux Austrie nihil habuit.

Anno Domini 1324 quarto exeunte Octobris Dominus Canis allegit Serravallum et octavo intrante Novembris allegit Caudanum: in ristauratione Domini obtinuit Cursum Righinzoli per mille florenos quos dedit filio Domini Jesi

1324 a Marcio usque ad finem Julii fuit totius status exercitus in primitio Junii. fuerunt magne pluvie ante et post quod nulle . . . . . A decimo Die Julii exeunte usque ad nativitatem Domini quasi nulle pluvie, et ut breviter dicam tempus totius anni fuit siccus, et magna habundantia bladi et vini. Frumentum valebat XII grossi, mellum VI Surgilli II grossi, verum vinum VI grossi. Et eodem anno ver incepit tempestive: nam in Aprili erat multitudo Rosarum, cerasa multa matura, et uve ante festum Margarete inveniebantur mature, ad augustum deinde pluvie fuerunt temperate.

1325 x exeunte Septembri. Conflictus fuerunt Florentini per Castruccium qui erat tunc Dominus Luce et capta fuit Domina Raymunda ultramontana: ecclesie filia fuit et ejus nepos, quia Raymunda erat Capitanea Florentinorum, et maxima multitudo militum capta fuit, et omnes pedites quasi fuere interfecti.

1325 25 mensis Aprilis. Relaxata fuit Dux Federicus Austrie a carceribus retenta per Dictum Bavarie cum certis pactis mense Aprilis.

1325 vicesima tertia septembri. Florentini conflictus fuerunt in valle Arni per Castruccium Castracanem Vicarium Luce Lucani, et Pisanis nemine ignorante.

De gente Florentie erant tria millia equitum, et xxx millia peditum
que congregaverat de Perusio de Senis de Bononia et Marchia Anconitana
et ab omnibus locis a Roma citra de quibus gauisi sunt, ceteriquos
aut mortui aut regi fuerunt. Regi de Florentinis fuerunt 1° nobiliores et
diviores totius civitatis et VII die gradienti in alia gente perdidere. D. Regis
nus Florentinorum tunc erat Dominus Raymundus de Cardona qui fuit
cognatus cum eius filio et duobus negotiis suis, et eadem die obtinuit Dinus
Carmesinus quoddam Castellum nomine Castrum novum, et omnes munitio-
nes quas habebat circum flumina in illis confinibus Florentinorum, et gente
cum fuit Florentinus usque Valdarnum superiorem VIII milliarorum: postea iuit
Dominus Carmesinus cum suo exercitu prope Florentiam per 3. milliaria cum
burando et devastando per totum et secundum quod littere referebant, que
loca fuerunt ubi erant gregges Florentie erat spoliata quasi ex toto nobili-
bus et gregibus vini, et omnibus rerum amissis qui miserant eis subsidium:
gregges Carmesini habebat circa tria millia equitum et XL millia peditum
1325. Hiems durissima usque ad dimidium Aprilis, quare multa gbilo-
rum audita est, et signis erant degnis qui essent in Marchia. A Ja-
nuario usque ad finem Februarij non gluit, et non ningit. Deinde
Martius frigidissimus et siccus: tamen in fine regit pluvia: Aprilis frigi-
dissimus usque ad medietatem. Deinde tam gbili quasi siccus, et autumnus, un-
de eodem anno maxima infirmitas, sed centimus et in magna quantitate
fuerunt in toto Tonjulis, et in toto Marchia habundantia fuit gladi et
vini, et hoc fuit gregnus inhabilitatum avis, quia dispositionis temporum
gignunt morbos sibi similes, ut dicit Avicenna.
1326 quarto intrante Junio. fuit maxima tempestas, et inestimum magna
grandina in Bononiensi.
1326 mense Aprilis seu Maii Dux Bavarie renunciavit Imperium coram ele-
ctoribus, quia videbat se non posse subsistere, quare Papa excommunicabat eum cum
sequacibus et adherentibus
1326 in mensi Martii et Aprilis et Maii tanta fuit habundantia gladi, quod
frumentum habebatur per XXVIII solidorum parvorum ad mensuram Venetiarum,
millium pro XIIII, surgum pro VIII: vinum nec in avena non erat bonum forum,
nam unum vini in vinea et alibi valebat quatuor libras, VI in Augusto ultimo

in precedenti anno fuit blada a quasi in eodem loco, sed vinum habebatur pro optimo loco in Julio et Augusto pro XL solidos urna Parmensis: in sequenti anno valebat frumentum XXIIII, siliqua Januensis XX quarterios.

1327 secunda Die intrante Martio usque ad festum omnium Sanctorum continue fuit tempus pluviosum ut numquam XV dies essent continui sine pluvia, in quo anno fuit magna copia Frumenti et siliginis, avene pabuli et fabe, et maximus defectus millei et sorgi: in vino fuit magnus defectus in tabiola Brixie Veronensi tempestatis in Forojulio, in quibus: dam locis fuit copia, in quibusdam defectus. In Marchia Januensi fuit copia vini.

1327 secunda Die intrante Martio incepit pluere: fuit tempus pluviosum et corruptum usque ad annum in quo numquam fuit tempus clarum et continuum ultra X vel XII dies, sed pluviosum exigente Januario qui fuit tot dies pluvie vel nives, et fuit defectus blade non magnus pro: ut habundantiam anni precedentis.

1327. Rex Romanorum nomine Ludovicus Dux Bavarie intravit Lom: bardiam et venit per Veronam et requievit Rome mense in fine Martii, et Dux Austrie remansit Rex Alemanie, et tertia Die intrante Maio Regina soluta est cum tam [illegible] Galeatii, et septingenti ballistarii Regis, sed Regis Marescalli cum illis de Mediolano removit exercitum, et reddito legato Domini Pape, qui erat ei contrarius, ab obsidione Burgi Sancti Dyonisi, munivit ipsum omnibus materialibus cum damno legati, licet dem legatus habuisset in templo majorem exercitum, qui fuit motus et comis.

Et Die ultima Maii in festo Pentecostes dictus Rex coronatus fuit Mediolani in Ecclesia Sancti Ambrosii, deinde ivit Lucam, et obsedit Pisis, tandem Pisani convocati et consiliati fuerunt cum eo, tradendo ei Civitatem, et portis. Quarto ibidem in mense Januario alligia pecunia in magna quantitate a Pisanis, ivit Romam, ubi magnus fuit cum maximo honore a clero populo et nobilibus Romanis, et XIIII intrante Januario coronatus fuit et inunctus olea Sancta, et ejus uxor: tandem propter penuriam victus est in Lombardiam.

1328. Mortuus est Carmannus Dominus Lucę, Pistorii et de Pisis, et eodem anno Rex Boemię mortuus est in Alemannia.

1328 prima die Augusti. Inierit pluvia: usque ad Decollationem anni et unum diem fuit temporis corruptum, qui numquam fuit sine pluvia xx diebus continuis.

1328 Mense Octubris. Padua fuit tradita Domino Cani de Scalis per dominum Marsilium de Carraria.

1329 Dominus Canis obsedit Tarvisium 4ta intrante Julio et in octava die tradita fuit sibi civitas, et die tertia post diem clausit extremum pro: pter dissenteriam quam habuit, sicut per astrologum quendam predictum fuit per xxxiii antequam Dominus Canis debebat esse Dominus totius Marchię Tarvisine, et posita debebat in breui tempore mori, et ita factum est.

1329 secunda intrante Augusto tempus reddifficatum est usque ad festum Sancti Martini, deinde iterum corruptum est usque ad nativitatem Xpi duobus annis magnus defectus fuit.

1330 A nativitate inierit corrumpi, et duravit usque per tot medium, in quo ygitur nunquam fuit x diebus continuis tempus clarum, sed tem: pus pluviosum vel nubilosum, deinde usque ad Kalendas Augusti tempus reddifficatum usque ad festum Sancti Martini, deinde iterum corruptum usque ad nativitatem domini.

Nota racionem ad inueniendam lunam nouam que inuenta fuit cuidam magi: s. xi per quam possumus per totum annum inuenire lunam nouam per hunc modum. Inicio a Marcio, quia primo inicit ista ratio. Si volumus scire quantum sit luna prima in Martii, computabimus sic: inicio xi, et reci: pio unum pro mense Martii, et aliam unitatem pro prima die sic habe: bimus xiii, unde prima die Martii erit xiii. Si in medio Martii scire uis quanta sit, recipio numerum anni dein s. xi et unum pro mense Martii, quare habebimus xii super istam rationem, et sic habebis xii et xv per medio martio et sic habebis xxvii, unde in medio Martii erit xxvii, et per istum modum poteris computare per totum annum, in sequenti anno addo numero anti: dicto xi et sic habebis xxii, in tertio addo xi, et sic habebis xxxiii, sed quia

ista vatia prudicii numeri non transcendit xxx, abiicitq xxx remanet numerus nisi in quarto addat xi et habebit xiiii, et sic potest discurrere semper. Sed quia difficile est istue qualis numerus currat, quia non est aliqua regula ad hoc inventa, et sic non est cognita per me, videndum est quis currente 1323 currebat ista N. xxx, quia in precedenti currebat xix unde in sequenti addicis xi, sunt xxx. In 1322 addemus xi, et adiicis xxx ut dictum est, quia ista vatia non transcendit xxx, remanebit ista numerus xi sicuti et per istam modum potest scire per tot annum in istanti quanta sit Luna, in quolibet die mensis preteriti et futuri, et quanta fuit in quolibet mensis preteriti, quare videtur mirabilem omnibus ignorantibus istam computationem, et possit quemlibet laicum de hac informare: Sed hoc non est faciendum, quia talis scientia est multum honorabilis scientibus eam, et si publicaretur, vilesceret, nec haberet in aliquo necessitia, unde sanctis est vitanda et digne prohibenda.

Capitulum ad scribendum

1330 xv die Junii Martialis fuit Luna nova in media.
1331 Numerus Lune xxi et incipit in Martio.
1332 Numerus Lune ii et incipit in Martio Kalendis
1333 Numerus Lune currit xiii et incipit in Martio
1334 Currit Numerus Lune xiiii

Nota quod si fluxit xiii die Martii, quod erit illo anno Dominice Pasche: Item si fluxit v annum Agnitis computus erit temporis per mensem et ultra; in precedentibus antiquorum.

Item nota quod si fluxit iiii fuit in die Martialis prima in revolutione Lune, temporis erit computus per mensem, vel saltem per quindecim dies et hoc audivi a quodam, quod hoc fuerat experimentum per multum temporis

1332 Anno fuit habundantia bladi et vini quod frumentum valebat xx solidos parisienses ad mensuram Cenomanensem, siligo xvi, Avena x. vinum

pro XIIII urne de mensurum Bononiensi: in presenti anno 61 dum in simili foro, sed vinum valuit urne XII grossi, et minimum VI grossi, et III denari, et Quarta V grossi.

In presenti millesimo primo nominata Quarta habebatur pro X, et sta- rium mille pro XII, et denari pro V, et hoc perduravit usque ad festum Beati Anne sequentis scilicet 1333

1332 Magis Iunii Brixienses inter se discordes Gibellini remanebant civitatem Cagitanos Mediolanensis, sed Welfi progrendentes pervenerunt, et tradiderunt eam Domino Alberto et Domino Martino de Scalis, sed Gibel- lini eum Thesaurisi, qui erant pro Rege Bohemie in civitate ei primi per utramque partem mitia habuerunt recursum ad Castrum supra civi- tatem: tandem per gentiam non mediam retinuerunt Castrum, salvis bonis et personis die Sabbati quarto intrante Julio

Ego Johannes q. Domini Dantis audivi nativitatem supradicti mei
patris, cujus fuerit mentionem sui obiit. 1335 die XXV exeunte Martii in
galicinio veniendo ad festum Annunciationis virginis Beate Marie.
1337 die undecima Junii Cristofanus decessit
1338 Nata est Jacoba filia q. Ricardi die XVII mensis Februarii

---

1345 die XVIII mensis Madii completum est Burgi Bor-
rumaneis.
1347 Indictione XV die sexto intrante Martio. Nobilis vir Dominus Bri-
xia de Bonichis Cazinensis Portusmaneis ex hac seculo migravit.
Eodem anno 1347 fuit maxima carestia, Julius Blada et Salis, ac unus
Starius frumenti vendebatur libris VII parvorum, et ultra, Sagalis eo tum mi-
nimo libris V parvorum, surgis libras nihil, et dimidiam in gallinis, ac
ovibus et carnibus.
1347 die tertio exeunte Novembris. Dominus Alaycius Rex Hungarie
mandavit per Curiamnaeis G. Cam V equis, ad Dominus Biachinus de
Bonichis Cazinensis Portusmaneis iuit obviam cum C et L equis usque in
Campum mallem, et dum Dominus Biachinus accepisset ab eo Rege
licentiam, Rex donavit ei Duxeram lepo vultu, et iuit Sarisbam: ibi man-
sit IIII diebus ac die tertio intrante Decembris venisset de Sarisbo foresam
cum mille equis, et ea die iuit Cividallam. Qualiter se regat et faciat
Deus novit.
1349 die tertio exeunte Madio. Nobilis Januarius Lodoysius filius quondam
Nobilis viri Dni B. de Bonichis Cazinnei Portusmaneis duxit uxorem
Sibam filiam Domini Comitis de Collalto.
Anno Domini 1348 die XXV Januarii in conversione Dni Pauli gens nonam.
Regnavit subcessive temporibus nihil vicibus, quia fuit debilis, secundum fuit
multum magnum, homibilis tertius subsecutus Nam IIII Cazichilla grandia nostri
Campanilis fuerunt subtilia, et mortuus fuit quidam pugillus. Omnes per-
sone stuguerunt, et contubate fuit ant. Nauci octo demisse, et majori parte
ingulam fuerunt. Biennium in civitatibus sicil juxta mare regnavit, tantum
in civitatibus sicil juxta montes, et hoc fuit in toto Italia. In illum annum regnavit

vagnavit multum diebus tempestuosis, sed tamen quia non bene nov.

1329. die penultimo Aprilis. Quidam Nobilis legatus de parte Regis Francie transivit per Portumnaonem, et hoc fuit ex tractatu Domini B. nostri Cardinalis de Sabinis cum vexillis et tubis mediantis gaudio venerunt obviam usque ad Sanctum Johannem, et Dominus B. Dominus Ursinus, et Vexilla omnes de Ponticis descenderunt equos et conduxerunt ipsum Dominum Legatum per redenam equi, et Dominus B. fuit date solum cum conflictibus non solum Dominis, sed omnibus scutiferis ad sufficientiam.

Nonis Madii Martis

1327 die tertio mensis Novembris. Nunc est Augustinus Bonus filius Francisci dicti Mercati, eodem die in illo anno Lucia fuit provisa.
et eodem mense die XV exploratum fuit Camerarie Ecclesie Sancti Marci de Portumnaone.

Anno Jubilei 1350 indictione III die sexto Junii. Damianetta Bernardus mortuus fuit inter Ravennam et Barbeanum per gentem Comitis de Sontia mediante illis de Civitate Austria, et illis de Villalta, iij omnibus venientibus furtive Syngobergum tractatu quorundam Domicellum de Forojulio, sed tamen pro meliora mei.

Nota quod si pluerit III die intrante Augusti solet continuare XL diebus et ultra.

Nota quod si pluerit in Festo Presentationis etiam bissextilis anni per dies quadraginta continuare solet

Nota quod si Kalende cujuslibet mensis intraverint in die Jovis in toto mense illo pluvia regnabit pro majori parte.

De Strangia in causa inter Brazzam et Savorgnam

a ch. 23.

1349. Dominus Comes Goritie in Forumjulium venit magna cum gentium comitiva ad damna Domini Patriarche, qui cum illis de Savorgnano et Comuni Utini defendebant, rationesque tenebant Nobilium virorum Patrie et se opposuit illi. Cum eodem Domino Comiti multi Castellani se associarunt armati, inter quos fuerunt D. Joannes Franciscus de Castello Borgoli, D. Hermacora de Turri de Castellato, D. Blasinus de Puclitis, Comunitas Portusnaonis, Comes Comitis de Prata et Brugnera, illi de Civitate Austrie, D. Valvasonus et D. Henricus de Spilimbergo, illi de Vallata, illi de Castro Pagani, filii D. Belli de Savorgnano, illique de Prampergo, omnes cum exercitu dicti D. Comitis confederati steterunt in campanea, usque ad ultimum diem octobris, regnantque debellando Savorgnanum, Tagliamentum, S. Danielem, Bujam, Tricesimum, regnant etiam D. Simonem de Valvasono, D. Paganum filium D. Henrici de Savorgnano et alios quamplures de Utino, fregerunt Rugianum Rigi Utini, ivernt Glemonam, et ibi steterunt per dies novem, et recesserunt, et cepto Tricesimo steterunt in campanea per duos dies, postmodum recesserunt a campanea propter magnas pluvias &c. Vide anno D. Rubeis nell Appendix ch. 13 ma con qualche variante.

Terrier

Terrier

XIII
9

Memoriale di Odorico da Pordenone

Il cui autografo scritto presso i Sig.ri co. di Montereale.

Annal. Foroiul. M.ccc.xvii. per totum annum nondum sunt avvenuta.

M.ccc.xviii. Petrus de Januarii electus fuit Patriarcha Aquileyensis Archiepiscopus mediolanensis de domo illorum de la Turre et frater ipsius Patriarche Ravennatis facti fuit creatus et convenit cum D. comite Sovdiano qui resignavit omnes munitiones Patriarchales preter tamen quod retinuit in se per decem menses Idem Sacilium et Conisanum quam obligaverat D. Wecelo de Camino. Qui Patriarcha venit per xxx de Aprili dictum mensis et martius est Florentie.

+ M.ccc.xviii. Die xviii. Intrante Augusto. Venerus de Caria ad Patriarchatum D. Patriarcha nondum venerat in forum Julii nam dum faceret aliquam moram Florentie propter infirmitatem suam et familie et eorum Domine huc et jam parabat equos et familiam quando una nocte ad solatium equum quem equitabat excidit super eum et mortuus est eodem die hora secunda.

Hoc facto D. Comes obtinuit omnes munitiones Patriarchales preter civitatem et Sacilium in quibus Patriarcha tamen suos Vastaldos et omnia jura spectantia Patriarche et facti fuit Capitaneus generalis temporalis et durans intrante Septembri Canonici Aquileyenses elegerunt Patriarcham currente anno Domini M.ccc.xviii. Cum hec que dicta sunt, post mortem Patriarche facta sunt in mense Augusti et Septembris.

In vigilia S. Bartholomei circa dimidiam noctem ignis successit in Portusnaonis versus meridiem in superiorem et combussit quasi totam ferram. et postmodum omnes ceperunt laborare de muro quia antea domus erant quasi omnes de lignaminibus.

Petrus Ochsbois invasit D. comit Tarvisinor et obtinuit Cenetam et obtinuit montem Belluneum totum; et multi nobiles Tarvisini astabant sibi inter quos duo ex Avocatis illi de Camino et unus de Conegliano et alii quamplures; illi de Ustrigo et ille de monte Furno

epistolam usque ad [illegible] fu in qua expendebat ultra centum millia florenorum et D. comes Sovdiorum ejus cognatus sub fraude removit Civitatem

comunicato dall'ab. Gjanichi.—

Suo autografo.

è stampato nella di lui Collez.

con alcune diversità

di cronologia e di cose.—